

CAELII AVRELI

ANI SICCENSIS CHRONION
LIBER PRIMVS.

C V I H A E C I N S V N T.

- I De capitis passione, quam Græci cephalæan uocant.
- II De scotomaticis.
- III De incubone.
- IV De epilepsia.
- V De furore siue insania, quam Græci manian uocant.
- VI De melancholia.

DE CAPITIS PASSIONE, QVAM GRAECI CEPHALAEAN NOMINANT.

C A P U T I.

XVII.

Fœmine obnoxie cephalæe.

XVIII.

lorum radices, & occipitum atq[ue] colla, tendens usq[ue] ad spinæ partes, ut cum sedere ægrotantes uoluerint uertigine adficiantur, atq[ue] oculorū caligine cum nausea & fellis uomitu. Ac si passio uehemēter coepérit, rubri atq[ue] prominentes oculi fiunt, deiectis & conclusis palpebris euitantes lumen, cum lachrimarum fluore, cibī etiam iugi fastidio, & obtusione uisus, aurium tinnitu, & difficili auditu. Sequentur etiam uigilæ fuges, aut frequentes, dentiū dolor, & accessionis initio sanguinis è naribus paruisse guitarum fluor, nihil reueans. Erit igitur locandus ægrotans, si totum caput doluerit, supinus: Si autem ex parte, ea parte quæ patitur: mitigatur enim quodam blandimento straminum pars in dolore constituta. Peiorante passione sequitur uultus depravatio, pulsus obscuritas, & omnes sensus obtusione afficiuntur. Hac passione alij celeriter atq[ue] cum febribus: quem dolorem proprio nomine sectari principes capitis uocauerunt. Alij tarde atq[ue] sine febribus per interualla temporum admoniti solo dolore capit is oppressi, quam passionem ueteres cephalæan uocauerunt. Pati autem alij qui membranam cerebri dixerunt, alij eam quæ testam circuntegit, alij omnem cutem capit, alij temporū atq[ue] buccarum musculos, quos siagonas appellant. Nos uero aliquando istorū aliqua, secundum quod se sensus doloris extendit: aliquando omnia, secundum quod fomenta uel accessiones passionū ordinate seingerunt: similiter etiam sicut dimissiones atque delinimenta conuariant, & nunc

P A R T E C O R P O R I S Q V A E P A titur passio nomen accepit: Nam cephalen Græci caput uocauerunt. Generatur autē sèpius per frictione aut frigiditate, aut è contrario solis exustione, aut continuatione uigiliarum: sed uehementius fœminas tenet ob diligentiam capillorū. Sequitur in passione constitutos dolor uehemētes capitis totius, aut dimidiij, quem consueto nomine hemicraniam uocant, uel certe temporū, quæ dolorē crotaphon appellant. Occupat etiam oculorum radices, & occipitum atq[ue] colla, tendens usq[ue] ad spinæ partes, ut cum sedere ægrotantes uoluerint uertigine adficiantur, atq[ue] oculorū caligine cum nausea & fellis uomitu. Ac si passio uehemēter coepérit, rubri atq[ue] prominentes oculi fiunt, deiectis & conclusis palpebris euitantes lumen, cum lachrimarum fluore, cibī etiam iugi fastidio, & obtusione uisus, aurium tinnitu, & difficili auditu. Sequentur etiam uigilæ fuges, aut frequentes, dentiū dolor, & accessionis initio sanguinis è naribus paruisse guitarum fluor, nihil reueans. Erit igitur locandus ægrotans, si totum caput doluerit, supinus: Si autem ex parte, ea parte quæ patitur: mitigatur enim quodam blandimento straminum pars in dolore constituta. Peiorante passione sequitur uultus depravatio, pulsus obscuritas, & omnes sensus obtusione afficiuntur. Hac passione alij celeriter atq[ue] cum febribus: quem dolorem proprio nomine sectari principes capitis uocauerunt. Alij tarde atq[ue] sine febribus per interualla temporum admoniti solo dolore capit is oppressi, quam passionem ueteres cephalæan uocauerunt. Pati autem alij qui membranam cerebri dixerunt, alij eam quæ testam circuntegit, alij omnem cutem capit, alij temporū atq[ue] buccarum musculos, quos siagonas appellant. Nos uero aliquando istorū aliqua, secundum quod se sensus doloris extendit: aliquando omnia, secundum quod fomenta uel accessiones passionū ordinate seingerunt: similiter etiam sicut dimissiones atque delinimenta conuariant, & nunc

A nunc longioras & puras, nunc angustas & sordidas accidentium malorum reliquias in accessionem reliquerint. Item secundum superpositionem tempore accessionis. Item secundum quod nunc diurnas, nunc intercapelinatas, interpositis diebus uno uel duobus, sicut quos typicos, aut periodicos appellamus, aut he mitriticos, pro responsione temporum habuerint uariantes. Igitur de dolore capitis in acutis febribus accidenti prius de febribus memorauimus: De illo uero qui sine febribus, atque tardus, & suae passionis est, nunc dicemus. Cum itaque adhuc parvus fuerit sensus, oportet agrotantem iacere loco mediocriter frigido, atque obscurio, paulo leuatus capite collocato, adhibito silentio, atque corporis & animi requie, cum abstinentia cibi usque ad primam diatritum. Adhibenda etiam articulorum leuis fricatio, cum capitinis fomento ex oleo frigido atque uiridi, uel succo quolibet admixto, qui sine repercuſu ualeat astringere, ut polygoni, armo, glosſa herbarum, aut inrybi, aut portulaca, aut rubi, quem Graci batum appellant, aut anulorum uitis, quos helicas uocant, uel uite lupinae, aut anagallidis, uel sideritis herbae, aut mirta. Hinc etiam cataplasmata adhibenda ex horum singularis, aut admixta pulenta, uel compositum ex multis eius uirtutis medicamentis fronti apponendum, ut est diatheon: Si uero uehementior fuerit dolor, erit locus agrotans loco ampio, atque calido mediocriter, & nec plurimum lucido, ne nimius splendor officiat: Apponenda etiam lanæ lenes, ac tenues, & limpidae in dem partibus, cum fugi fomente ex oleo dulci atque calido. Ac si coegerit dolor ptygmata erunt uicissim lanæ & que mollia apponenda, ex oleo calido expressa tenuiter poribus sub buccarum musculis immota. Tunc etiam uesicae semiplenæ ex oleo calido, uel facelli ex pollinibus calidis cōfecti, manu etiam calida, atque digitis moliti tactu loca dolentia contingenda, cum omni silentio ac requie agrotantis. Si autem dolor addentes tetenderit, mulsum calidum uel oleum damus, quod in ore sine ullo motu contineat: nisi quis hoc horrescens in nauseam furvit prouocatus. At si uehementius dolor conualuerit, & maiora exegerit, diu etiam permittentibus uiribus in ipsa diatrito, uel ante ipsam sanguis erit detrahendus, phlebotomia scilicet: sed totum caput dolentibus, ex eo brachio quod faciliter fuerit detractio facienda. Ac si altera pars capitinis doluerit, ex eius contraria distractio faciemus, quo longius adiutorij commotio à parte patienti remota videatur. Tunc os colluere permittimus, & aquæ calidæ potum damus. In ipsa uero diatriton unctionem adhibemus ex oleo dulci atque calido. Tunc faciemus foueri faciem ex aqua scilicet calida. Dehinc potum atque cibum damus, ut est panis aquæ calidæ elutione purgatus, quo difficultate deposita politus fiat. Vel certe aliqua similiter fiant, aut cum mulsa mediocriter cocta, aut expansis pulicula confecta, quam torineton Graci uocant, cum paruissimo anetho, aqua, sale, & melle; item oua sorbilia: Quæ quidem cibatio erit alternis diebus adhibenda, nec dolores declinent. At si passio durauerit, erit tondendus ager usque ad cutem. Hinc etiam patientes partes leuantur, cum ex alto reflatio quedam uitarum nuditate permittitur, & localibus interea adiutorijs præparantur. Tunc nouacula radendum caput, atque cataplasmatibus, & leui cucurbita in accessione, sine scarificatione autem & dimissione releuandum, ex illis scilicet partibus quæ plus patiuntur, uel fortiore dolore uexantur. Atque ita sanguisugæ apponenda, quas hirudines appellamus, & magis si locorum inæqualitas cucurbitæ non fuerit capax, quo inhærere minime possit. Tunc uaporationes spongiarum ex aqua calida expressarum adhibenda, uel calida aut oleo, aut decoctione hybisci, quam altean uocant. Ac si uenter non fecerit officium plurimis diebus, tunc calidæ &

C oleo rute admixto melle erit iniiciendus ægrotans: sic enim & intestinorū fōtus fiet, & sterorum detractione caput releuatur: quorum motu, ac expirationis ascensu amplius grauabatur. Quapropter etiam pridem, si officium uenter non agnouerat, oportuit adhibere clysterem, priusquam cucurbitæ usus accesserit: dehinc cataplasmatum genus nunc laxatiū conuenit, ut est ex lini & fœnigræ ci seminibus, atq; polline ex aqua & oleo admixto melle concocto, uel ex panico diligenter emollito. Declinatae passione, cerotarijs atq; malagmatis simplicibus utendum, ut est diachylon. Tunc cibis uarius dandus, prædicta simplicitati uicinus, ut est cerebrum porcinum, uel hoedinum, piscis teneri, turdi, columbarum pulli, uel domesticarum gallinarum: olera quoq; cucurbitæ, maluæ, betæ, nunc ex aqua cum oleo atq; garo curata, nunc concisa atque trita, & interiorius condita: magis enim ex hijs facilis uenter efficitur. Quod sāpe etiam sanitatis tempore omnibus profuit, quibus unius diei uentris dilatio caput impleuit. Ante cibum præterea erit adhibenda gestatio, portatoria scilicet sella, sine uehementi motu, quo partes uehementer patientes releuētur. Tunc etiam deambulatōne utendum, & post perunctionem capitū adhibendus fōtus, cum toto corpore supradicto motu laxatū spiramentis facilibus agitatū sit: Etenim densa laxantur, & retenta tenuātur. Dehinc cum declinatio firmiore esse coepit lauacrum adhibendum. Tunc in alia diatribo quiddam uini aquati offerendū. Ita cum capitib; pausauerit dolor, longo tempore horæ solitarum accessionum erunt evitandas, atque ē memoria eiſciendæ: quibusdam etiam temporibus in requie seruemus ægrotos. Declinandum etiam omne quod potest accessionē in commorationē reducere, ut est adulstio, indigesatio, uenus, meratus potus, uel plurima

D masticatio durioris cibi, aut curiose conditi, necnon etiam uapores uehemētes uenter ob atque ignea lauaca, exclamatio uehemens, iracundia, uel uenter nimis adstrictus abstractus cōtus, & magis post cibum, aut sp̄ritus retētio, & eius ad iūlia descensus: sicut enim oppressio quedam omne caput extendit, deīn tardante passione, & nunc superpositionibus exasperata, nunc lenimentis leuigata. Oportet igitur super positōne temporis animaduersionem habere, hijs deniq; quæ supra scripsimus uti: Etenim quæ mitigan celeres uel acutas passiones, ea tardarum superpositioni non conueniunt. In lenimento uero paulo audacius resumendi sunt ægrotantes, & non, ut nuper, timoris adiuncta cautione tempore quo superpositionis asperitas declinabat. Adhibenda igitur uectatio pro uiribus ægrotatis, fertorio uel sella procurata: ac si purius occurrerit lenimentum, & neq; æger fuerit uiribus præuexatus, tunc hominum manibus, aut animalium actu uehiculum adhibemus, & quali uidelicet motu, sed perfecto atque æquabili, lūcido & mediocriter calido loco: Ac si tēperata, & sine flatu aēris fuerit qualitas, tunc etiā sub celo erit adhibenda gestatio. Sed necessariō longitudo loci curanda, ne frequente reuersione uehiculos circulatus gressus uertiginem ingerat ægrotanti. Tunc etiam deambulatio adhibenda, sed primo tarda, dehinc medio tempore fortior, atq; paulo erectior extensis cruribus. Hijs uero quibus caput fuerit plurimum releuatum, Lectio quando etiam lectio ante deambulationem erit adhibēda, si studiosi fuerint ægrotantes, adhibenda. sed leui exercenda uoce, tunc exercitium atq; unctio, quæ æqualiter corpus moueat atq; curent, ut uestitos faciamus currere: nudos uero cum defricatione perungi. Tunc manus suo motu exerere, uel certe luctationem iugem facere, adhibito doctore, cuius præceptis pareat: Adhibitis sanè hijs rebus quæ implere atque commouere caput ualent, ut sunt ea quæ cum obiectione plurima corporis fieri iubentur: necnon etiam circulatos ductus, atq; retrogressus cum salibus.

- A tibus. Tunc oralauanda, atque articuli fouendi, uel lauacrum per interualla dierum adhibendum. Deposita autem corporis turbatione erit aqua præpotanus ægrotus. Tunc cibum sumere succi facilioris, id est, mediae materiae, quam mesen hylen uocant Græci. Dandum etiam uinum tenue paruum. Sed eo Μέσην οἴνον. tempore quo cibamus adhibenda quoque animi laxatio, quam diachysin Θυμοῦ θιάχυ- uocant: Quæ fieri aut ludicris rebus, aut ioculari facetia, quæ singula artis moderatione adhibita, cyclorum ductu ægeri atque minui debent: prædatio initio, cui perfectio consummata respondeat. Est autem resumptiu*m* cycli ordinatio Pre^{dict}ationem cibi abstractio- formanda hoc modo: Prima die paruo cibo atque aqua nutritus ægrotans, uel ονειρούμενος. si ferre ualuerit, ab omni nutrimento abstentus, alia die leui motu erit exercitus, atque oleo perungendus: tunc & cibo nutritius, id est, totam accipiat partem solita quantitatis, quam facile percipere atque digerere solebat. Sed nam dabimus limpidum, fermentatum: pulmentum autem oua, uel holerum betas, aut cucurbitas, uel maluas aut lopathos, aut bulbos, uel pisces teneros, ut sunt scari: & auiculas, ut sunt turdi, aselli, iulidæ, ficedulæ: uel cerebrum porcinum authoedinum. In hac perseverantes qualitate atque quantitate duabus uel tribus diebus, iuxta uirium possibilitem, quo neque parua dando debilitentur, neque adiectionibus perturbati opprimantur. Tunc detractæ partis partem tertiam adiçientes, pulmentum damus turdorum, ficedularum, aut ex pullis columbarum uel gallinarum. Tunc rursum post tres uel quatuor dies aliam tertiam partem panis adiçiemus, & agrestia dabimus pulmenta, ut leporis, aut capreæ: Atque ita æquali numero dierum peracto, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcinum tenerum ex aqua, uel non curiosum. B seconditum ex anetho & sale. Præterea simili modo erit etiam uini facienda partitio, atque per singulas pulmentorum mutationes adiection: ac si plus ægrotans bibere quam damus uoluerit, aquam sumat. Simili modo etiam gestatio, atque exercitium, siue motus erit augendus aut minuendus, ad comparationem quantitatis ciborum. Perfecto resumptiu*m* cyclo erit metasyncriticus adhibendus, primo ex parte, dehinc perfectus. Est enim passio facilis in motu, & natura caput iniurijs aptissimum: siquidem non facile rerum repentina perferat mutationes. Prima igitur die erit cibo abstinentus ægrotans, tunc alia die parua adhibita gestatione, atque unctione corporis, uel si passio permiserit, lauacro. Rursum panis dabimus partem solita quantitatis, quam ante initium curæ facile accipere atque perferre solebat. Pulmentum dabimus salsum, assum, uel coctum, dabimus etiam cappares sinapi madidatas, atque oliuas ex uiri nouitate messias, quas colimbadas uocant, præcauentes ea quæ facile caput Colimbades. implet atque grauant, ut est porrum, allium, cepe. Potum dabimus uinum, & si perferre uoluerit æger, in iisdem duobus uel tribus perseverabimus diebus: si minus, secunda die falsamentis admiscemus cerebrum uel pescem. Tunc sequenti die panis detracti partem tertiam addemus, pulmentum damus, holus, cerebrum, pescem tenerum, hoc tribus uel quatuor seruantes diebus. Tunc rursum aliam tertiam partem panis addentes, transimus ex mediae qualitatis materia ad uolantum qualitatem, atque in eadem simili dierum numero perseverantes, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcinæ carnis. Sed si multis mutationes facere uoluerimus, in quatuor partes medietatem panis dividimus, ut singulas singulis mutationum pulmentis adiçiamus; hoc est, unam mediae qualitatis materiae applicantes, aliam uolantum, aliam agrestium, aliam

A 3 porcinæ

C porcina carnis. Sed ne quidodiosum est quantitate multorum dierum fiat ægrotanti, hoc est, pulmentorum similis oblatio, erit in cōmuni qualitate specierū diuersitas uarianda, ut quibus diebus falsum damus, Græci drimyphagian appellant, eiusdem specie uariemus. Nunc exēpli causa dantes piscē, nunc fārdam, nunc cordulam: Atq[ue] ita in usum mediæ materiæ, quā mesen hylen appellant, nunc turdos, nunc ficedulas, siue quas miliacas uocant, nunc columbarum pullos ac gallinarum. Hoc deniq[ue] etiam in alijs qualitatibus pulmētorum, siue materialium erit seruandum, ut eiusdem uirtutis pulmenta specierum mutatione uariantur: Erit præterea pomorum quiddam adiungendum, quod inflare non ualeat. Sed tempore quo porcina ueterem erunt etiam olera offerenda: solum seruandum, ne modum quantitatis excedamus, siue qualitatem rerum daturū.

† anteriorum Augetur enim oblatio non solum si plurima fuerint + diuersarum specierū, sed etiam si plus nutrire ualuerint. In omni igitur mutatione, hoc est trāsitu ex qualitate ad quantitatem, primadie oportet curandum aqua uiuere, adhibita per uentione. In alijs uero diebus etiam uīnum accipere, & lauacro corpus recurare: Sed nō omnibus necessariò diebus: siquidem facile caput iugū lauatione ad passionis uestigia reuocetur. Similiter autem oportet etiam motus corporis augeri atq[ue] minui. Tunc isto cyclo perfecto erit alijs adhibendus solo ex uomitu, de tracta drimyphagia: In quo oportet prima die paruo cibo, & aqua potu ægrotantem reseruare: Tunc alia die leui deambulatione motum uomitiū exagitari, ex radicibus raphani, uel hijs similibus speciebus, si loci aut tēporis causa defecerit copia. Oportet igitur radicis cortices in frusta minui paruissima + ad librae pondus, pondus quod excedere fas non est. Tunc infuso mullo, & aceto confecto simplici, uel scillino hauriendum, atque medendo dare ægrotanti. Sed paulo prius quam cibum libero tempore accipere solet, + ut neque supinus adhuc stomachus, hoc est, cibi adpetitu non admonitus, sine ulla commotione reuomat: ne videtur deesse: admonen tenuiter masticans iugiter ex illo mullo ex aceto confecto sorbens transuoret, dus est, atque cum omnem modum sumperferit leui deambulans motu requiescat, donec ructante stomacho è retento spiritu mordicatione quadam, siue feroris sensu sentiat altiora pulsari. Quod quidem interposita hora occurrere probamus. Tunc aqua tepida sumens cyathos duos, ne plurimo potu acrimoniam radicis obtundat, immisso dígito uomitum prouocet, atque cum omnia reddiderit accepta, aqua superbibat plurimam, ut & stomachum lauet, & reliquias feruoris extinguat: atque ita prouocato uomitu reiecto potu rursus bibat. Hoc cum tertio aut quarto fecerit, & potum liquore limpido reddiderit, capiti leuis fatus est adhibendus, atq[ue] ora aqua calida fouenda. Tunc leui deambulatione mouendus est ob tranquillitatem capitum faciendam, nisi sit soluendi corporis ex documento uomitus illati causa perungendus: hoc est, ex superioribus ad inferiora membratim deductis manibus defricandus: Sic enim capitum densitas qua uidebatur illata soluetur, cum inspiratio facilis totum per corpus fuerit effecta. Tunc epotis duobus cyathis aqua calida lecto recollandus, & ab omni cibo uel potu abstinentius summa cum requie animi atque corporis. Dehinc laxata capitum strīctura solo dimitendus: quoniam prius quam densitas ex adiutorij commotione illata soluta est, in somnum facile deuenerunt, non solum suæ causa capitum grauationem seruauerunt, sed etiam maiorem fecerunt, cum nullo spacio interiecto somnum adiutorio iungentes.

- A** gentes densitatem corporis funixerunt. Est igitur, ut dicimus, cibo abstinentia, ne sumpta corruptat ex corporis remanente torpore post agitationem uitius atque feruorem: quippe cum saepe manentibus in stomacho squamulis uel folliculis radicum, requie superaddita, atque cibo nouo commixto, eius necessariò faciant corruptionem: ex qua consequenter caput impletum, etiam si sua passione præuxatum non fuerit, necessariò constrictum grauescit, cum ex illa putredine corruptionis exhalationes ascensu quodam caput obsidunt. Sicut enim Themison ait, est natura caput carnibus pauperum & neruosum, & duris cui *Pauperum ditibus & capillis obtectum, & spiramentis difficilibus natura;* tum sensibus quocum *xu pro carens uniuersis formatum, insidens corporibus, atque accipiens eorum cunctas exhalationes,* cum spiritus naturaliter superna petens ex inferioribus trahit corpora eam per arteriam atque stomachum, quae sunt corporis ueluti maiora fumaria. Dehinc alia die lauacro uteatur, atque pulmento medietate qualitatis: Tunc post duos uel tres dies cæteras cycli partes adhibemus. Ac si radices loci aut temporis causa defuerint, affectandus ordine supradicto uomitus ex granis sinapis madida, uel ex liquido sinapi poto, aut mulso ex aceto & pipere confecto, uel cardamomo, aut erucæ semine, aut decoctione thymi, uel origani, aut hyssopi, aut salsamenti, & multis ossibus, cum aceto, uel mulso ex aceto. Tunc profectu cedente, atque limpido lenimento perspecto, presumpto etiam ægrotanti ingrauescere nunc uomitum, nunc drimyphagian, audemus integrum atque perfectum cyclum metasyncriticum adhibere, ut initium à uomitu suientes, drimyphagian iungamus, ac deinde per ceteras cycli materias decurramus. Ordinantes præterea etiam localia adiutoria, quorum prima sunt adhibenda leuiora, & quæ longe remotis partibus admota transmissa patientibus ingerant curationem, tunc etiam uehementiora. Erit igitur radendum caput, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam, donec cutis rubore adficiatur: Ac deinde in balneo nitri puluere aspergi, & confricari paulo antequam in solium descendat ægrotans. Tunc etiam paroptesis adhibenda erit ex carbonibus æquali uapore medentibus. Alia etiam die cucurbitæ infigendæ plurimæ cum flâma, & primo dorso atque ceruici, uel cæteris neruis, quos tenuntas appellant: tunc capiti. Quæ quidem capiti erunt magno raptu detrahendas: *τιστίς.* Dehinc dropax adhibendus, primo cruribus, tunc thoraci, & dorso, ex primo *λεύκα.* ceruicis sphondylo usque ad clunes, uel earum ultimum sphondylium: Plus etenim nerui inferiora quæque communis natura complexi ipsdem paria faciunt superiora. Tunc partium propungentibus pilis capitis, atque buccatum, uel temporum musculis, quos siagonas appellant, collo uel mento cum subiectis gutturis, quæ ante rumam uocant, dropacem apponemus. Sed ne cæteri corporis partes nudæ interea perfrigescant, erunt à duobus ministris medocriterunctione fricandas, atque ita cum dropacem detraxerimus, totum perungit corpus oportebit. Ipso quoque capite manu leuiter pertractato, & lauacro dabimus ægrotantem. His itaque adiutorijs relaxatis, atque lentescentibus capitum partibus, uocis quoque exercitium adhibemus, quod Graeci anaphonesin uocant. Tunc frequentius sinapisum, ac deinde ptarmicum utile est. Plurimum denique prodest post deambulationem sinapi adhibitum in gargarismum, madidatum prius quam lauacro æger utatur, uel aridum, ac masticatum, ac deinde aqua calida sumpta, & in ore paulisper retenta, uel piper cum melle. Non quidem hæc humoris, siue phlegmatis de-

A 4 trahendi

Λυραφύνησις.
Σιασωσμόρε
Πταγμούρη.
Γαργαρισμός.

C trahendi causa methodus ordinavit, sed ut etiam oris interiora adiutoriorum agitatione capiti beneficium tradant: quippe cum dolor saepe ipsas quoque partes afficit. Ista igitur regula consequenter etiam in betæ nigra, uel cyclamini herbæ succo in cochlearis quantitate reclinato capite ægrotantis pollicis sinistræ manus impressione inflatis narium cauernis infuso uti possumus: Etenim sit mucilenta humoris excussio, qua ægrotans releuetur, non ob detractionem, ut supra diximus, materiæ, sed quod adiuncta agitationis utilitas capiti beneficium tradat. Est etiam ex localibus adiutorijs usura corporum, ut sunt ea quæ conficiuntur ex euphorbio, uel adarce, opobalsamo, aphronitro, murra, uel alijs similibus uirtute rebus. Utendum etiam malagmatibus, quæ ualeant ex alto causas inductione propria detergere, quæ Graci Minythica vocauerunt.

WTINÆ. Meminerimus tamen non prius esse ab adiutorio locali ad aliud transeundum, prius quam turbatio corporis fuerit delinita, atque patientes partes aliam recte poscere cōmotionem adiutoriorū fuerint uisa. Quapropter si plurimum uexata corpora uiderimus, sufficere intelligimus uno in cyclo unum locale adiutorium. In hijs uero quæ minus uexata noscuntur, uel uiribus depurgata etiam secundo uti licet. Singula igitur adiutoria adhibēda esse meminerimus sequenti dīe, quam mutatio facta fuerit materiarum, hoc est, qualitatis pulmentorum in aliam transitus qualitatem, ut ex antecedenti abstinentia duile atq; aptum corpus adiutorijs fiat. Specialiter autem erit dropax adhibendus tempore quo mediæ qualitatis utimur materia. Paroptesis uero & sinapismus, & pramicum, quod sternutamentum dicere poterimus, tempore quo uolantum utimur pulmentis: Etenim neque adhuc corpus post usum falsamenti debile, neque iurum plurimum nutritibili qualitate uidetur esse consertum. Cauenda etenim uehementer est capitis commotio, quæ saepe corporis plenitudine sit. Quippe cum sanos homines plerunque uiolentia, uel indigestione confusos, capitis motu uexatos in catarrum, atque coryzam uenire uideamus. Solo igitur tempore, quo diomyphagia utemur, omne erit locale adiutorium prohibendum. Vel si quisquam omni ex parte fuerit uiribus plenus leue quiddam addiderit: Sufficiens quippe cum diomyphagia uehementia atque recorporatio altiorum eo tempore totum penè habitum mutare uideatur, & sit timoris ita corpus adiutorijs exercere, ut eodem tempore superficies cum altioribus agitur. Utendum etiam fomentis siue uehementioribus illisionibus aquarum, quas Graci cataclysmos appellant: Et primo calidarum, deinde frigidarum. Ordinande etiam mutationes earum ad usus naturalium aquarum, scilicet earum quæ non odore percutiant. Natationes uero sub diuio fieri reprobamus: Cæteris enim corporis partibus aqua complexis solum supernatā remanet caput, quod necessariò perfrigescens inæqualitatem corporis facit. Ac si minus cedere passionem uiderimus, post frequentiam eiusdem, iterataq; curatione & fortificato corpore ægrotantis querimonia permanserit, hellebori usus adhibēdus: sed primo ex eius insertione radicibus penetratis, uel mulso ex acero concocto infusis. Dehinc etiam coquis utendum est, atque diversis ciborum pulmentis, quod quidem latius tertio Responsionum libro iamdudum docuimus: Libri responsionum Cælij.

Vehementi enim motu corpus apertum despuit, ut ita dixerim, passionis carnem, qua depulsa naturalis atq; noua succedit. Dehinc si etiam hijs gestis passio permanens erit, secundo uel tertio utendū helleboro, sed præsumptis uiribus ex corporis refectione. Tunc etiā naturalibus aquis utendū, uel siccis uaporati nibus,

- A nibus, & longa per maria nauigatione: Etenim fluminales uel portuosa, atque stagni nauigationes incongrue iudicantur, humectantes caput infrigidant ex Maritima na= halatione terrena: maritimæ uero latenter atque sensim corpus aperiunt, & falsæ uigatio. proprietatis causa corpus adurunt, atque eius habitum quadam mutatione re= ficiunt: Affectandus etiam in aëres teneros atque aquilonios transitus, uel con= trarios hijs qui passionem asperare ualent. Adhibenda præterea animi laxatio, & magis post cibum: Omnis enim mentis intentio caput implet. Hæc est secun= dum Methodicos ordinata curatio. Plurimi autem diuersarum sectarum princi= pes fomenta probauerunt ex oleo rosaceo, atque aceto, & ruta, & herpyllo, peu= cedano, castoreo, sylphio, atq; semine herba quam agnon appellant, samsuco, ^{Aegres.} hederarum coma: ex quibus in accessione caput impletū augmentis asperrimis agitatum atq; grauatū totius passionis duplicat modum: Est enim supradictarū materiarū repercussibilis usus, & eo adhibitus tempore, quo mitigatione conueni= te perspicitur. Utuntur etiam purgatiis medicaminibus, quaæ catartica uocau= e ^{Katartika.} runt, hoc est, uentrem deducentibus, ex quibus stomachus inficitur, & omnis neruositas uitiatur. Item arteriotomiam probant, & usturam ex cauterijs ^t ferrari, ^{ferratis} duorum digitorum spatio super ipsas uenulas effectam. Tunc longo tempo re uulnerationis seruata ferri materia purulenta, ex alto atque superficie passio= nem releuare promittunt: quod nos in accessione noxiū atque exitiale iudi= camus ob uehementiam motus. In lenimento uero inutile atq; adiutoriorū me= delæ contrariorū, siquidem prohibeat eorum beneficia penetrare: Non enim fri= cationes uel cucurbitæ, uel dropaces, aut sinapismi, aut ptarmica, aut cataclysmi, quos nos aquarum illisiones appellamus, uulneratis locis adhiberi aut perferri aptissime possunt. Utuntur etiam frigido lauacro, quod Graci psychrolusian ^{Thymolica.} appellant, quod necessariò neruos indurat, ac congelare consueuit obdensatio= ne cutis ac totius corporis. Utuntur etiam locali uenarii diuisura, ex qua patien= tes partes implentur. Dant quoque mastichen masticandam, ex quo in passio= ne cōstituta densatus cōstrictiæ uirtutis cassatur *. Itē Themison primo libro ^{Themison,} tardarum passionum, quas chronias uocant, phlebotomat atque constrictiuis fomentis utitur ad laxamentum phlebotomiæ, frustratus errore sequenti ex fo= mentis incongruis. Item imminentे augmentatione duas præcauens horas unctio= nes adhibet acerrimas, & durissimam frictionem atque constrictionem articu= lorum, tunc sinapismum adhibet ultimis membrorum partibus, siue summita= tibus articulorum, ob auertendam materiam. Plurimas etiam fronti sanguis= fugas apponit, atque humeris & temporibus capitīs, quod est contra secræ rū= gorem. Affectandam igitur corporis laxationem, non auersionem materiæ eius dicimus: quippe cum non concurrat, neque conueniat quod faciendum pu= tat, ut eodem tempore articulorum constrictione, & sanguisfugarum appositi= one utamur præseruatis horis duabus, antequam passionis implicita augmen= ta, cum illo tempore sit requies adhibenda, & sape contingat, ut præueniens corpori occupato que rela accessionem denuntians, ipsum quoq; tempus quod elegisse uidetur, turbare noscatur: sitq; nocens appositiō sanguisfugarum, ex quibus perfriatio atque commotio, uel ex earum morsibus amentia, aut si ali= quo sanguinem detrahunt grauis ægros uexatio consequitur. Probat etiam apponēda malagmata dolori contraria quæ anodyna uocantur, uel castoreum, ^{Malagmata àrō} aurutam, aut sphondylium herbā, cum cerotario ex oleo rosaceo atq; pice liqui= da cōfecto. Ex iisdem iugiter iubet odorem capere ægrotantem omnifariam ca= put implens: atque ita si dolores, inquit, mitigati non fuerint, ex calidis rebus ^{Amor.} frigidæ

C frigidæ spongæ apponendæ, ad empi iconi consilia devolutus, qui ex contrarijs
ad contraria transiendum causis resistentibus probauerunt. Utitur etiam scar-
tis, hoc est, quæ cutem extendere uel corrumpere ualeant, & cessante accessi-
one imperat fricatione adhiberi atq; somenta, quorū item usus non declinantis
est accessionis, sed in toto recedentis. Deniq; peccatis indulgendi methodicoū
principis Soranus dignissime iudicauit; Achuc enim, inquit Themison, Ascle-
piadis erroribus & rudimento temporis methodici fallebantur.

D E S C O T O M A T I C I S.

C A P: II.

Σκοτωμικός, οὐδόνος
τομίας, οὐδοτος
ματικού πάθους.

Cotomatica passio ab accidenti nomen sumpsit, quod repenti-
nas oculis ingerat tenebras. Affcit frequenter uacuos homines,
hoc est, sine aliquo exercitio uitia ducentes, & uiolentos, uel co-
suetos uentrem purgare medicaminibus potis, & ab eoru usu
repente desistentes. Itē hemorrhoidis longo tempore affectios,
& post earum amputationē nulla recorporatione curatos. Ve-
hementescit autem hæc passio hyeme, uel uerni temporis initio: præterea sape fu-
turam denuntiat epilepsiam. Veteres deniq; paruā epilepsiam uocauerunt: Nam
in passione constitutos repentina uisus tenebratio atq; nebula cum capitis uerti-
gine consequitur, ut omnia secum moueri existimant. Item ante oculos quo-
dam sentiunt marmorum maculis similes tractus, quos marmarygas Graciū
& marayras, ή μαραγγας, ή μαραγγας cauerunt, cum tamen conuersis oculis omni ex parte non deserant uisum. Item
μαραγγας legen= capitis atq; oculorū grauatio, & sedere uolentibus timor: siquidem seū omnia
dum, putent impelli, uel cadere: aurium tinnitus, superiorum corporis sudor, autre-
pentinus casus cum celerima surrectione. Asperatur præterea passio si ex alto
aspexerint & grotantes uel meatum fluminis, aut rotæ uertiginē, siue ignis. Item
si proni quicquam gesserint, uel maiorem uocem auribus acceperint. Discerni-
tur ab epilepsia hæc passio, siquidem neq; sensibus priuat & agitantes, neq; spa-
mo, id est diuerso raptu adscit. Item à capitis passione, quam cephalæan uo-
cant discernitur, quod dolorem non faciat. Separare autem ab ista passione uer-
tiginem, siue obscuritatem necessarium non est: Si quidem ex hijs ueluti parti-
bus scotomatica passio cōfecta esse uideatur. Est deniq; stius passionis affectio
saluti innoxia, hoc est, sine ullo periculo, nisi quis maretenus, aut ex alto cadens,
ratione casus potius quam passionis uiolentia perire uideatur. Curationem ue-
ro eandem adhiberi cōuenit, quæ nuper passioni capitis est ordinata, non solum
generali, sed etiam speciali ratione.

D E I N C U B O N E. C A P: III.

Incubus.

Επιγαλιαρ.

Εφιστητης.

Επιβολη.

Ουρισκετερ.

Ncubonem aliqui ab hominīs forma uel similitudine nomen
ducere dixerunt, aliqui à phantasia qua patientes afficiuntur: si
quidem ueluti ascēdere atq; insidere suo pectori sentiant quic-
quā. Themison uero 11 epistolarū libro prigalena uocauit,
siquidem præfocet & grotantes. Item quidam veteres ephialten
uocauerunt, alij epibolen, quod utilis patientibus perhibetur:
afficit crapula uel indigestione iugis uexatos. Accidēs igitur semel ita ut nullam
uigilantibus querelam aut displicentē sanitatem faciat, sed solius somni turbatio
noſcatur, minime passio dici potest, sicut neq; semel effectus per somnū semi-
nis lapsus, quē Græci onirogonon appellat, passio nuncupat, nisi iugiter, atq; cū
corporis incommoditate fuerit effectus. Est autem supradicta passio epilepsia ten-
tatio; Nam quod neq; deus, neq; semideus, neq; Cupido sit, libris causarū quos
atilogu,

DE EPILEPSIA

Plepsia uocabulum sumptu-
us apponenda. Appellata est
dicitur ab aliis, siue que-
sue quidam continentem aut
quod multo in pectori inde-
cis anima in corpore, siue
a corpore uocant, hæc est mæ-
ta latissima et magna. Præplepsia uocatur
autem, siue ad uel Alschædes, penitus
atrigredi timore. Sed cui possunt spe-
cieles accidere sequuntur.